

משנה - ביכורים - עיקר תוי"ט

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)
[משנה יא](#)

פרק ב

[משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)
[משנה י](#) [משנה יא](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)
[משנה יב](#)

פרק ד

[א](#)

[פרק](#)

[פרק א - משנה א](#)

[א] ומִפְרֵשׁ הַרְיִישׁ בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי דְרַבִּי יְהוּדָה אֲתִיָּא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּסוּף פֶּרֶק חֲזַקְתָּ הַבְּתִים, דְּמִתִּיר לַעֲשׂוֹת חָלָל תַּחַת רְשׁוּת הַרְבִּים כְּדִי שְׂתַהֲיָה עֲגֵלָה טְעוּנָה אֲבָנִים מִהֲלַכְתָּ. וּמְסִיק דְּמִתִּיר לַעֲשׂוֹת, אֲבָל אֵינוֹ שְׁלוֹ לְעוֹלָם, וְאִם בָּא אַחַר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ חָלָל שְׂתַחַת רְשׁוּת הַרְבִּים, כָּל הַקּוּדֵם זָכָה, הַלְכָד מְבִיא וְאֵינוֹ קוֹרָא. וְנִשְׁמַע דְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא פְּלִיג אֲלָא בְּדַרְדָּר הַרְבִּים, אֲבָל לֹא בְּדַרְדָּר הַיְחִיד. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק א - משנה ג

[ב] לְאַפּוֹקֵי הַזִּיתִים שְׁבָאִים עָלֵיהֶם גִּשְׁמִים וְהֵם פּוֹלְטִים שְׁמָנִם. הַרְיִישׁ מִיְרוּשְׁלָמִי:

פרק א - משנה ד

[ג] לְפִי שֶׁהוּא לְמָדָם אָמוּנָה. הַרְיִישׁ. אֲבָל כְּלִי עֲלָמָא מוֹדוֹ דְּלֹא נִתְחַלְקָה הָאֲרֶץ לְגַרִים. וּבְאֵר בְּחִבּוּרוֹ מִטְעַם דְּשְׁבוּעָה שְׁנִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם הִיתָה קִדְּם שְׁנִקְרָא אֲבָרָהֶם: **[ד]** אִמּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. בִּיְרוּשְׁלָמִי פְּרִיָד, כְּלוּם נִשְׁבַּע לְנִקְבוֹת. וְתַרְץ דְּאָף עַל גַּב דְּלֵאמוֹ לֹא נִשְׁבַּע, לְאַבִּי אִמּוֹ שֶׁהוּא מִיִּשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב וְעֵין עוֹד:

פרק א - משנה ה

[ה] עַד עֶשְׂרֵה דוֹרוֹת. לָאוּ דְּוָקָא, דְּכִמּוֹ שְׁנַאֲמַר בְּמִמְזוֹר עַד דוֹר עֶשְׂרִי וּפְרוּשׁוֹ עַד עוֹלָם, הָכָא נִמְי דְּכֻוֹתִיָה. וּלְשׁוֹן הַרְיִישׁ מְאַפְּלוּ לְאַחַר כְּמָה דוֹרוֹת: **[ו]** וּבְנֹת צְלָפְחָד לָאוּ בְּתוֹרַת חֲלֻקָה לְקַחוּ אֲלָא בְּתוֹרַת יִרְשָׁה כְּמוֹ שֶׁעַל יְדֵי זֶה צִוְּהָ לְדוֹרוֹת וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ וְגוֹ': **[ז]** תִּמְהַנֵּי דְּבְכָל דְּוִכְתִּי אִימְעָטוֹ [טַמְטוּס וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס] מִכַּח סַפְּק, וּבְמִתְנִיתִין דְּלִקְמוֹן נִמְי מְמַעְטִין קוּנָה שְׁנִי אֵילָנוֹת מִכַּח סַפְּק. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק א - משנה ו

[ח] ופרוש מלת אורה כתבתי במשנה ד' פרק ה' דבבא בתרא:

פרק א - משנה ז

[ט] הפריש. אין להקשות הרי נראו ונדחו, ולעיל כתב הר"ב והר"ש דירקבו, ובירושלימי מוקים למתניתין שנתן דעתו משעה ראשונה למכרה: **[י]** וצריך לומר דאף על גב דמוכר נמי אינו קורא, כל שהביא הוא בכלל הגדתי היום. תוספות יום טוב:

פרק א - משנה ח

[יא] נופץ. וקשה, דהואיל ואינו חייב באחריותו אלא עד הר הבית כדתנן בסמוך, לתני נטמאו בהר הבית, ויש לומר דמשום ואינו קורא הוי רבותא, דאפלו הביאם טהורים עד לעזרה אינו קורא (ועין משנה ח פרק ו דשבת). תוספות יום טוב: **[יב]** ואינו קורא. כתב הר"ש לחד פרוש בירושלימי דטעמא משום דאם נטמאו ליכא שמחה, וכתוב ואמרת ושמחת:

פרק א - משנה יא

[יג] ולשון הגמרא בבא בתרא דף פ"ב הרי זה קנה תחתיהו וביניהו וחוצה להו כמלא אורה וסלו. ופרש הרשב"ם תחתיהו, תחת עקר האילנות והנופות. וביניהו, קרקע מגלה שבין נופות אילן זה לנופות אילן זה. וחוצה להו, סביב האילנות מקום שכליו נופותיהו ולחוץ. כמלא אורה

וְסָלוּ, אַחוּצָה לְהֵן קָאִי: **[ד]** וְחִכּוּרוֹת. בְּחִכּוּרֵי בְּתֵי אָבוֹת הִיא. יְרוּשָׁלַּיִם.
וְהִשְׁתָּא אֲתֵי שְׁפִיר דְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא פְּלִיג בְּמִשְׁנָה ב'. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

ב

פרק

פרק ב - משנה ב

[א] וְגִדּוּלֵיהֶן אֲסוּרִין כּוֹי אֶף לְזָרִים וְכוּ'. וְתִימָה דְּבַמִּשְׁנָה ד' פְּרָק ט'
דְּתְרוּמוֹת תְּנִן גִּדּוּלֵי תְרוּמָה תְרוּמָה. וְעֵין בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב. וְאִישׁ אֶחָד
הָעִיר לְבָבֵי בְּדַבְרֵי הָר"ב דְּמִיִּשְׁבֵּי קִשְׁלָא הַזֹּאת, שְׁכַתְּבָא בְּדַבְרוֹ הַמִּתְחִיל
וְגִדּוּלֵיהֶם אֲסוּרִים, תְּעַרְבוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂר כּוֹי שְׁזָרְעָם וְצִמְחוּ אוֹתָן הַגִּדּוּלִים
נְמִי אֲסוּרִים כּוֹי, אִם כֵּן הוּא הַדְּבָר הַחֲמוּר, דְּהָרִי שֶׁם נִשְׁנָה הַמְדַמְע
גִּדּוּלֵיהֶן חֲלִין. וְחֲבָלִים נִפְלוּ בְּנַעֲיָמִים:

פרק ב - משנה ג

[ב] וּבְפָרֶק קָמָא דְּפָאָה מִשְׁמַע מְלִשׁוֹנוֹ דְּמִדְּרַבְּנָן יֵשׁ לָהֶם שְׁעוֹר, וְכֵן כָּתַב
הָר"מ דְּמִדְּבַרְיָהֶם צְרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶחָד מִשְׁשֵׁיִם. וְלָמָּה שְׁכַתְּבָתִּי בְּרִישׁ פְּאָה
בְּשֵׁם רְש"י דְּשְׁעוֹר תְרוּמָה רְמוּזָה בְּפְסוּקִים. יֵשׁ לוֹמַר דְּהָכִי קָאָמַר
דְּתְרוּמָה יֵשׁ לָהּ שְׁעוֹר מִדְּרַבְּנָן בְּדַרְדָּרָא אֲסַמְכָתָא, אָבֵל בְּכוּרִים אֵין לָהֶם
שְׁעוֹר מִדְּרַבְּנָן בְּדַרְדָּרָא אֲסַמְכָתָא: **[ג]** וְשֵׁלָא בְּפָנֵי הַבַּיִת. כָּל זֶה נִלְמַד בְּסִפְרֵי
פְּרָשֶׁת קָרַח וּפְרָשֶׁת רֵאָה. וְעֵין בְּפִירוּשׁ הָר"ב בְּסוּף שְׁקָלִים. (וּלְעֵנָן מַעֲשֵׂר שְׁנֵי
בְּזִמְן הַזֶּה עֵין יוֹרָה דְּעָה סִימָן שְׁלִי"א. בֵּית דְּוָד):

פרק ב - משנה ד

ד וּבִירוּשְׁלַיִם דְּכַתִּיב וְרֵאשִׁית כֹּל בְּפוּרֵי כָל וְכוּן הוּא בִּיחֻזְקָא ל מ"ד: **ה** וְקָרָא גַבֵּי פֶסַח כְּתִיב וְיִלְיָף לִיה כֹּל פּוֹנוֹת כּוּי. וְתוּ בִירוּשְׁלַיִם הִדָּא דְתִימָא בְּשֵׁאיוֹ עֲמֵהוּ קָרְבּוֹ, אֲבָל יֵשׁ עֲמֵהוּ קָרְבּוֹ בְּלֵא כְּד טָעוּן לִינָה מִחֲמַת הַקָּרְבּוֹ:

פרק ב - משנה ה

ו וְשֵׁלֵא כּוּי. בִירוּשְׁלַיִם פֶּרֶק ב' דְתִירוּמוֹת, מִנִּין שְׁתִּירוּמַת מַעֲשֵׂר נְטֻלַת שֵׁלֵא מִן הַמֶּקֶף, מִכָּל מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם, אֶחָד בִּיהוּדָה וְאֶחָד בְּגִלְגִּיל: **ז** **בְּפוּרִים**. כִּי מֵאַחַר שֶׁהוּא מִפְּרִישׁ הַבְּפוּרִים מִמְקַצֵּת הָאֵילָנוֹת מִסְפִּיק לוֹ עַל שְׁאָר אֵילָנוֹת, וְזֶהוּ עֲנִין שֵׁלֵא מִן הַמֶּקֶף. וְאֶפְשֵׁר בְּפוּרִים לְהַפְרִישׁ מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא אַחַר לְקִיטָּתוֹ, לְפִי שֶׁאֵינָם מְקַבְּלִים טָמְאָה בְּעוֹדָם מִחֲבָרִים לְקַרְקַע. הַר"מ:

פרק ב - משנה ו

ח פְּרוּשׁ, הַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית מוֹנִין לוֹ לְחֲנִיטָּתוֹ. אֲבָל מִסְפַּר הַשָּׁלֹשׁ שָׁנִים מוֹנִין מִשְׁעַת קְלִיטָּתוֹ, כְּמִפְּרָשׁ בְּרִישׁ רֵאשׁ הַשָּׁנָה: **ט** וְלִירֶק בְּדָרוֹד אֶחָד. מִשּׁוֹם דְּגִדְל עַל כָּל מַיִם, כְּדָאֲמַר בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה דָּף י"ד, וְתַבּוּאָה וְאֵילָנוֹת גְּדֻלִים עַל מֵי גְשָׁמִים, וְאֶתְרוּג גְּדֻל עַל כָּל מַיִם שֶׁמִּשְׁקִים אוֹתוֹ תְּמִיד, כְּיָרֶק. רִשׁ"י סָפָה דָּף ל"ט: **י** וְהַר"מ פִּרֵּשׁ שֶׁאֵם נִגְמַר בְּשַׁבְּעִית וְנִכְנָסָה הַשְּׁמִינִית וְעַדִּין הָאֶתְרוּג בְּאֵילָן, אוֹתוֹ הָאֶתְרוּג הַפְּקָר כְּדִין פְּרוֹת שְׁבִיעִית. וְשָׁנֵי הַפְּרוּשִׁים בִירוּשְׁלַיִם: **יא** וְבַרְבְּעִי. כְּמֵאן דְּאָמַר נֹטַע רְבָעִי:

פרק ב - משנה ח

יב וְכָל הַנֶּדֶד שֶׁלֹשׁ דְּעוֹת דְּתַנְאֵי נִינְהוּ בְּחֵלִין פֶּרֶק ה' דָּף פ':

פרק ב - משנה ט

{יג} ואין שוחטין. איצטריך למתני ביום טוב, כי היכי דלא תטעה לומר דודאי טעון פסוי ואפר פירה מוכן הוא לגביה, אבל אינו ענין לשוה לחיה (וכן אין חזיון עליו כרת דמשנה יי. בית דוד). תוספות יום טוב: {יד} ואין פודין. וכל שכן דאינו קרב לגבי המזבח, ולהכי לא איצטריך למתני:

פרק ב - משנה י

{טו} כלומר דאלו כרת גופיה הא קמי שמיא גליא: {טז} וצריך לומר דתני ליה אגב, ועל דרך שפתבתי לעיל:

פרק ב - משנה יא

{יז} ומשום הכי הוא דתני לה בהך בבא, והיה יכול לשנות בכל הבבות דשוה. ועין עוד תוספות יום טוב:

ג

פרק

פרק ג - משנה א

[א] ירושלמי. ונראה דלאו דוקא, והוא הדין סמדר דפחות מבסר, אלא נקיט בסר לאשמעיןן שעדין לא בא לכלל עונת מעשר. תוספות יום טוב: **[ב]** בגמי. והפונה בזה שירשם אותם באיזה דבר שיזדמן כדי שיפיר אותם. ומה שיחד גמי, כפי הנהוג. הר"מ: **[ג]** ואיני יודע היכי מפיק לה מפרי, דהא אף במחבר פרי הוא. תוספות יום טוב:

פרק ג - משנה ג

[ד] שלחו לפניהם. שלוחים להודיע לאנשי ירושלים: **[ה]** והוא הדין לשאר פרות. וזה לשון הר"מ, אם היה הפל רטבים היה מראה הטוב והיפה שבכלם: **[ו]** ולפי זה הם על מנוי אחד הנחו. אבל לשון הר"מ והסגנים, ולפי זה נראה דהסגנים סגני לוויה הם, וסגני כהנה קורא בשם יותר נכבד, והוא פחות, ומעין שם ממשלה הוא כמו זרבבל פחת יהודה (נחמיה
: (ה)

פרק ג - משנה ד

[ז] אגריפס. המלך, ממלכי בית שני, בעל נפש גדולה ושררה רבה. הר"מ:

פרק ג - משנה ו

[ח] רבי יהודה אומר. התוספות יום טוב האריך לפרש במאי פליגי תנא קמא ורבי יהודה. ומסיק דצריך לומר דרבי יהודה לא בא לחלק אלא לפרש דברי תנא קמא, דזהו שאמר עודהו הסל על כתפו קורא מהגדתי עד כו' דלאו למימרא דכל זה בעוד הסל על כתפו, שזה אינו אלא עד ארמי כו', ומשהגיע לארמי כו' מוריד כו', ותנא קמא לא נחית לפרושא מאי דעביד ביני וביני, אלא התחלת הענין הוא אומר, שבעוד על כתפו מתחיל לקרא הגדתי. ומה שאומר וגומר כל הפרשה אינו מוסב על עודהו על כתפו, אלא אומר שגומר כל הפרשה כלה. ולא באר באיזה ענין, ואתא

רבי יהודה ומבארו והולך. ועין עוד: [ט] והתוספות במנחות דף ס"א
כתבו דתחת יד לאו דוקא, אלא הפעלים אוחזו בשפתותיו. ומיהו הביאו
בשם הירושלמי דמוכח שתחת יד ממש: [י] ירושלמי, דכתיב לפני ה',
יכול במערב שהיכל במערב המזבח, תלמוד לומר אל פני המזבח. אי
לפני [פני] המזבח, יכול בדרום ששם הכבש והוא פני המזבח, תלמוד לומר
לפני ה'. הא כיצד, מגישין על קרן דרומית מערבית. וכן הוא בגמרא
מנחות דף י"ט:

פרק ג - משנה ז

[יא] שאינו יודע. שמקרא בכורים בלשון הקדש, כדתנו במשנה ג' פרק ז'
דסוטה:

פרק ג - משנה ח

[יב] בסלי נצרים כו'. נצרים הם ענפים או שבטים, כמו ונצר משרשיו
יפרה (ישעיה יא). ופרוש קלופה, שמסירין קלפתה, תרגום מחשוף הלבן
קלוף. הר"מ: [יג] וקשיא לי, דאי הכי עניים מתבישים, ולמה לא תקנו
כדי שלא יתבישו העניים שאף העשירים יביאו בנצרים כמו שמצינו
בכמה מקומות. ויש לומר משום כבוד בית אלהינו ומשרתיו לא חשו על
שיתבישו העניים. תוספות יום טוב:

פרק ג - משנה י

[יד] חייב בדמאי. וצריך עיון אי נאכל אף בטמאה, הואיל ולא תני בהדיא.
תוספות יום טוב: [טו] ירושלמי. אבל הא דבעי למילף מניה דהוא הדין
לתוספת, מלתא דתמיהה הוא, דהא חמור בתוספת מפעטור כדלעיל,
ובכלל מין בשאינו מינו הוא. תוספות יום טוב:

פרק ג - משנה יב

[יז] ואשה בכתבתה. לגבות מחיים אם נתגרשה. אי נמי דתפסה מחיים, ואפלו לרבנן דרבי מאיר דמשנה ז' פרק ח' דכתבות: **[יז]** ופרוש דחוק. ורבי יצחק ברבי מלכי צדק פרש דכמו דספר תורה אף על גב דמכרה קדשתיה עליה, דספר תורה הוא, הכי נמי הבפורים בפורים ניהו ולא נפקי מקדשתיהו להאכל לזרים, אלא לעולם צריך לזבנינהו לכהנים טהורים למכלינהו בטרה, והינו דקתני כספר תורה: **[יח]** פרוש, הכהן לאחר שבאו לידו. ובטובה פליג **[רבי יהודה]** עם תנא קמא, ובאין נותנין אלא לחבר דקאמר רבי יהודה מהדרי ליה חכמים, נותנין אותה לאנשי משמר כו'. ואין נותנין דרבי יהודה בכהנים, ונותנים דחכמים בבועלים: